

МАНІПУЛЯЦІЇ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

ГРИГОРУК Володимир, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Проаналізовано існуючі інструменти та методи виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності підприємств. Виявлені недоліки існуючих методів, такі як обмежена інформаційна база та вплив тимчасових, галузевих і законодавчих факторів, підтверджують потребу у розробці комплексу аналітичних процедур для виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності. Висвітлені різні методи виявлення маніпуляцій, такі як бухгалтерські, аудиторські, судово-бухгалтерські експертизи, аналітичні та статистичні методи.*

***Ключові слова:** маніпуляції, фінансова звітність, аудиторський контроль, етичні аспекти фінансової звітності*

Як показав аналіз, існуючі інструменти та методи виявлення ознак маніпуляцій у фінансовій звітності мають недоліки (обмеження інформаційної бази, тимчасовий, галузевий та законодавчий фактори), що підтверджує необхідність розробки комплексу аналітичних процедур для виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності, що враховує галузеву специфіку ведення бізнесу та формування звітності.

Перший вид маніпуляцій, що включає різні навмисні маніпуляції у фінансовій звітності підприємства, часто здійснюється тоді, коли реальні фінансово-економічні результати підприємства не відповідають очікуванням його інвесторів або інших зацікавлених осіб і перебувають на нижчому рівні порівняно із встановленими ключовими показниками ефективності. У цьому випадку для якогось «покращення» отриманих фінансових результатів керівництво підприємства вирішує внести додаткові некоректні проводки до облікової системи, які дозволять суттєво завищити вартість активів підприємства та позитивно позначаться на величині отриманих фінансових результатів: виручці, показниках прибутку.

Другий вид маніпуляцій, що включає маніпуляції у фінансовій звітності підприємства з метою «маскування» або вуалювання різних дій, застосовується в тому випадку, якщо головною причиною спотворення фінансової звітності, що використовується, є прагнення завуалювати різні схеми розкрадання активів,

обтяження зобов'язаннями, ін. операцій у фінансовій звітності. Обидва способи можуть призвести аналітика, інвестора або іншої зацікавленої особи до прийняття неправильного управлінського рішення.

Доведено, що методи маніпуляцій, які здійснюють керівництво підприємства та/або співробітники його фінансової служби, завдають істотних збитків підприємству в цілому, її ділової репутації, а також стейкхолдерам, що згодом може призвести до зміни власників, банкрутства та ліквідації.

У цілому нині способи виявлення маніпуляцій можуть бути згруповані так:

- бухгалтерські методи;
- аудиторські методи;
- методи судово-бухгалтерської експертизи;
- аналітичні методи;
- статистичні методи.

Зарубіжні автори розробили повноцінний підхід до аналізу фальсифікації фінансової звітності під назвою CRIME. Перші літери - це назва кожного з компонентів даної концепції:

- cooks – суб'єкт шахрайства, особа, яка безпосередньо вчиняє злочин;
- recipes – способи/кошти, за допомогою яких вчиняється злочин;
- incentives – стимули суб'єкта шахрайства вчинити злочин;
- monitoring – рівень контролю за бізнес-процесами на підприємстві;
- end results – результат шахрайства [1].

Розбір кожного з компонентів концепції дозволяє визначити причини та наслідки фальшування фінансової звітності, тобто зрозуміти її суть.

Представлена вченими концепція CRIME допомагає глибше проаналізувати кожен компонент та виявити проблему, а в майбутньому запобігти шахрайським діям та удосконалити систему контролю.

Оскільки маніпуляції у фінансовій звітності дуже часто пов'язані з прагненням менеджменту підприємства замаскувати ті чи інші дії, вжиті ними для задоволення своїх інтересів, то доцільно весь комплекс інструментів та методів виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності включити в єдину корпоративну

систему економічної безпеки підприємства, яка дозволить не лише виявляти ознаки вчинення шахрайських дій та оцінювати корупційний ризик, а й за рахунок впровадження корпоративної антикорупційної політики та кодексу корпоративної етики здійснювати профілактичні заходи та запобігати вчиненню протиправних дій працівниками підприємства.

Література:

1. Сторожук Т. М., Блищук Л. В. До питань термінологічного трактування дефініції «фінансова звітність». Облік і фінанси. 2019. № 4(86). С. 54-62.
2. Панченко І. А. Креативний облік як засіб маніпулювання величиною фінансових результатів / І. А. Панченко // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. – 2012. – С. 20-26

***Abstract:** The existing tools and methods for detecting manipulations in the financial reporting of enterprises are analyzed. The identified shortcomings of the existing methods, such as the limited information base and the influence of temporary, industry and legislative factors, confirm the need for the development of a set of analytical procedures to detect manipulations in financial reporting. Various methods of detecting manipulations, such as accounting, auditing, forensic accounting examinations, analytical and statistical methods, are highlighted.*

***Keywords:** маніпуляції, фінансова звітність, аудиторський контроль, етичні аспекти фінансової звітності*

***Науковий керівник – УСИКОВА Олена,
д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***